

Lantbrukets djur

Djurtillsynsprojekt 2001-2002

Erika Johansson

SAMMANFATTNING

Miljönämnden har det lokala tillsynsansvaret enligt djurskyddslagen och miljöbalken. Syftet med den planerade tillsynen är att förbättra djur- och miljöskyddet, att förebygga problem samt informera om gällande och kommande regler. För att få en sådan likartad inspektion på de olika objekten har checklistor utformats för de olika djurslagen. Vid utformningen av checklistorna har gällande krav inom djurskyddslagen och miljöbalkens områden utgjort en grund.

Tillsynen har avgränsats genom att omfatta de antal objekt som planerats i verksamhetsplaneringarna för år 2001 och 2002. Hur ofta djurhållaren får inspektion av miljökontoret regleras genom antalet djurenheter som finns på fastigheten. Tillsynsintervallet är från minst en inspektion per år till inspektion vart tredje år. Efter inspektionen har en inspektionsrapport upprättats med det som framkommit vid inspektionen. Denna inspektionsrapport har sedan skickats till djurägaren.

Under år 2001 gjordes inspektioner på 62 objekt och under 2002 gjordes inspektioner på 63 objekt i särskilda tillsynsprojekt av lantbrukets djur.

Många av de anmärkningar som uppmärksammats är av sådan art att de kan åtgärdas på en kort tid. Det är ett fåtal objekt där allvarigare brister konstaterats som lett till föreläggande, förbud och åtalsanmälan. För att komma tillrätta med uppmärksammade brister beslutades om ett föreläggande enligt djurskyddslagen under år 2001. För år 2002 beslutades om 7 förelägganden utan vite och ett föreläggande med vite enligt djurskyddslagen. Förbud utan vite enligt djurskyddslagen beslutades i ett fall och ett förbud med vite enligt djurskyddslagen. Ett ärende överlämnades till åklagare om misstanke om brott mot lagen om provtagning på djur samt miljöbalken.

Sammantaget kan det konstateras att djurskyddet och miljöskyddet inom lantbruket är godtagbart inom Luleå kommun och att de flesta av lantbruken har välskötta djur och god ordning på sin verksamhet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUND	1
SYFTE	1
AVGRÄNSNING	1
MATERIAL OCH METOD	1
RESULTAT	2
<i>Hästhållning 2001</i>	3
<i>Hästhållning 2002</i>	3
<i>Mjolkproduktion 2001</i>	4
<i>Mjolkproduktion 2002</i>	4
<i>Köttdjursproduktion 2001</i>	5
<i>Köttdjursproduktion 2002</i>	6
<i>Äggproduktion 2001-2002</i>	7
<i>Svinproduktion 2001-2002</i>	7
<i>Fårhållning 2001-2002</i>	8
DISKUSSION	8
SLUTSATS	9

BILAGA 1. CHECKLISTOR

BAKGRUND

Miljönämnden har det lokala tillsynsansvaret enligt djurskyddslagen och miljöbalken. I Luleå kommun finns det ca 194 objekt som bedriver hästhållning. Det flesta är privatpersoner som håller hästen hemma på gården med det finns även privata ryttarföreningar där hästarna inhyses i gemensamma stall. I dagsläget finns det även 6 verksamma ridskolor. Det finns 38 objekt som bedriver köttdjursproduktion samt 51 objekt som bedriver mjölkproduktion. I Luleå finns det endast ett objekt som bedriver yrkesmässig svinproduktion samt två objekt som har yrkesmässig äggproduktion. Den båda verksamheterna med yrkesmässig äggproduktion upphörde dock under 2002. Det finns 23 kända objekt som bedriver fårhållning. Miljökontoret har därutöver tillsyn på andra verksamheter som inte håller lantbrukets djur, ex zoobutiker och kennlar.

Hur ofta djurhållaren får inspektion av miljökontoret regleras genom antalet djurenheter som finns på fastigheten. Tillsynsintervallet är från minst en inspektion per år till inspektion vart tredje år. Jordbruksverket har gett ut allmänna råd på hur långa tillsynsintervallen minst bör vara på olika verksamheter. Dessa återfinns i Jordbruksverkets allmänna råd (2000:4) i anslutning till djurskyddslagen (1988:534) om tillsyn m.m. Miljökontoret har för avsikt att följa dessa allmänna råd i största möjliga utsträckning.

SYFTE

Den planerade tillsynen utförs för att förbättra djur- och miljöskyddet, att förebygga problem samt informera om gällande och kommande regler.

AVGRÄNSNING

I verksamhetsplanen för tillsynen år 2001 planerades att 26 objekt med hästhållning skulle inspekteras, där tillsynen begränsas för att omfatta uppföljning av hästhållare med anmärkning vid tillsyn 1998, samt tillsyn på ridskolorna. Tillsyn inom lantbruket planerades att ske på 80 objekt varav 61 verksamheter med nötkreaturshållning och 19 verksamheter med fårhållning. Inspektion av svinproduktion och hönsållning ingick i nötkreatursprojektet.

I verksamhetsplaneringen för tillsynen år 2002 planerades att 80 objekt inom lantbruket skulle inspekteras varav 10 inom hästhållning, 25 objekt med mjölkproduktion, 20 objekt med köttdjursproduktion samt 23 objekt med fårhållning.

MATERIAL OCH METOD

Inspektion har skett av både djurskydd och miljöskydd på verksamheten. Checklistor har utarbetats för att få en så likartad inspektion på de olika objekten, se bilaga 1. Vid utformningen av checklistorna har gällande krav i djurskyddslagen (1988:534) och Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1993:129) om djurhållning inom lantbruket m.m. utgjort en grund för tillsynen av djurskyddet. För tillsyn av miljöskyddet har miljöbalken (1998:808), avfallsförordningen (2001:1063) och Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:79) om miljöhänsyn i jordbruket utgjort en grund. De objekt som bedriver yrkesmässig verksamhet har informeras om bland annat gällande regler avseende transport av farligt avfall.

Efter inspektionen har en inspektionsrapport upprättats med vad som framkommit vid inspektion samt eventuella uppmärksammade anmärkningar. Denna inspektionsrapport har sedan skickats till djurägaren. Uppföljning av påpekade anmärkningar har skett därefter. Om bristerna kvarstår vid uppföljande inspektion har förelägganden eller förbud med och utan vite meddelats för att komma tillrätta med de anmärkningar som uppdragats. För de tillsynsobjekt som inte har en årlig tillsynsavgift har timavgift debiterats för tillsynen.

Genomgång har gjorts av Centrala databasregistret (CDB) för att se om det finns djurhållare som rapporterat till Jordbruksverket att de har nötkreatur men som miljökontoret inte känner till.

RESULTAT

Resultatdelen redovisas så att inga namn på verksamhetsutövarna nämns. Varje djurhållningsform redovisas separat med de brister som framkommit vid inspektionerna samt på hur många verksamheter denna brist förekom. Mer ingående beskrivning av särskilda fall har gjorts där miljökontoret vidtagit ytterligare åtgärder såsom förelägganden, förbud och anmälan till åtalsprövning.

De flesta inspektionerna har varit förannmälda, det vill säga att tid för inspektion har bokats med djurägaren. På de större objekten har båda inspektörerna medverkat vid inspektionen. Vid svårare tillsynsärenden har även veterinär expertis anlåtats för att utgöra ytterligare underlag till miljökontorets bedömningar. Åtta verksamheter som inte miljökontoret inspekterat tidigare konstaterades vid genomgång av CDB-registret.

Under 2001 gjordes inspektioner på 62 objekt och under 2002 gjordes inspektioner på 63 objekt som håller lantbrukets djur.

Tabell 1 Sammanställning i % av antalet objekt utan anmärkning.

Djurhållningsform	Inspektion 2001			Inspektion 2002		
	Planerat antal objekt	Antal objekt	Antal utan anmärkning	Planerat antal objekt	Antal objekt	Antal utan anmärkning
Hästhållning	26	23	30%	10	8	38%
Mjolkproduktion	61	20	35%	25	31	58%
Köttdjursproduktion		14	57%	20	14	43%
Fårhållning	19	2	50%	23	8	63%

Svinproduktion och hönhållning finns ej redovisade i tabell 1 då så få objekt inspekterats. De finns dock medtagna i resultatredovisningen nedan för varje djurhållningsform.

För att komma tillrätta med uppmärksammade brister beslutades om ett föreläggande enligt djurskyddslagen under år 2001. För år 2002 beslutades om 7 förelägganden utan vite och ett föreläggande med vite enligt djurskyddslagen. Förbud utan vite enligt djurskyddslagen beslutades i ett fall och ett förbud med vite enligt djurskyddslagen.

Ett ärende överlämnades till åklagare om misstanke om brott mot lagen om provtagning på djur samt miljöbalken.

Hästhållning 2001

Inspektion har skett på 23 objekt varav 7 var utan anmärkning och 12 objekt med anmärkning. Fyra verksamheter hade slutat med sin hästhållning. Inga anmärkningar ur djurskyddssynpunkt konstaterades på någon av de ridskolor som inspekterades.

Tabell 2, anmärkningar vid hästhållning 2001

Anmärkning	Antal objekt
inredning som kan skada hästen	6
föremål/material i hage som kan skada hästen	2
avvikelser från måttbestämmelser	2
bristande hovvård	1
mager häst	1
inget skydd på träd i hage så att inte hästarna gnager på träden	1
bristfällig foderförvaring	1
bristfällig gödselhantering	1

Den verksamhet där det uppmärksammats en mager häst som hölls i ett olämpligt stall slutade med sin hästhållning under 2001.

Anmärkning gällande att det saknas skydd på träd i hage så att inte hästarna gnager på dessa, beror på att vissa av träden var döda på grund av detta och utgjorde en skaderisk för hästarna i hagen. Hagen var inte så stor och ett fallande träd skulle med stor sannolikhet skapa panik hos hästarna i hagen.

Hästhållning 2002

Inspektion utfördes på 8 objekt varav 3 objekt var utan anmärkning och 5 med anmärkning.

Tabell 3, anmärkningar vid hästhållning 2002

Anmärkning	Antal objekt
avvikelser från måttbestämmelserna	3
inredning som kan skada hästen	2
bristfällig hovvård	2

En uppföljande inspektion av anmärkning som uppmärksammats 2001 på bristfällig hovvård resulterade i att ärendet överlämnades till länsstyrelsen för omhändertagande. Miljökontoret kunde med hjälp av veterinär konstatera att hästens rörelseförmåga hade försämrats och att verkning av hovarna inte utförts i tillräcklig omfattning. Djurägaren hade inte heller anlitat professionell hjälp med verkning av hovarna för att komma till rätta med problemen i ett tidigare stadium. Detta resulterade i att det ej fanns någon behandling för hästen och att avlivning därför borde ske då den utsätts för onödigt lidande.

På en verksamhet uppmärksammades att ombyggnationer, som omfattas av kraven på förprovning, gjorts i stallet utan sådan förprovning. Vissa byggnationer kräver att de på förhand har godkänts från djurskydds- och djurhälsosynpunkt av länsstyrelsen. Att utföra vissa byggnadsåtgärder utan att byggnationerna genomgått förprovning är belagt med en straffavgift. Ärendet överlämnades därför till länsstyrelsen.

Mjolkproduktion 2001

Inspektion har skett på 20 objekt varav 7 var utan anmärkning och 13 med anmärkning. Fyra objekt hade slutat med djurhållande verksamhet. Mjolkproduktion i kall lösdrift¹ förekom på två verksamheter. Övriga har uppbundet system där korna står på båsfall. Viss köttjursuppfödning förekommer även på några objekt. Några objekt med uppbundet system hyser ungdjuren i kall lösdrift. Ett objekt använder bekämpningsmedel vid sin växtodling. De flesta använder konstgödsel men många odlar ”ekologiskt” utan att vara med i KRAV.

Tabell 4, anmärkningar vid mjolkproduktion 2001

Anmärkning	Antal objekt
avvikelser ifrån måttbestämmelserna	6
djuren var ej tillfredställande rena	6
kalvarna hölls uppbundna	2
kalvar saknade fri tillgång på grovfoder	2
för hög ammoniakhalt	2
inredning var sliten och behöver bytas ut	2
problem med kondensdropp	1
tillgång till ligghall saknades för nötkreatur utomhus	1
godtagbar plan vid elavbrott fanns ej	1
kalvnings/behandlingsboxar användes som ungdjursboxar	1
några kor var magra	1
hornspetsen hade vuxit mycket nära huvudet på djuret	1

Mjolkproduktion 2002

Inspektion har skett på 31 objekt varav 18 var utan anmärkning samt 13 objekt med anmärkning. Att hålla djuren uppbundna i ladugård är vanligast förekommande och 11 verksamheter kombinerar detta med att även hålla rekryteringsdjuren² i lösdrift. På fem verksamheter hölls mjölkkorna i lösdrift, varav två av dessa har installerat mjölkningsrobotar under året. Lösdriften förekommer både som kall och varm lösdrift³. Ingen av de som håller sina mjölkkor i lösdrift har djuren på djupströbädd, utan korna hålls på

¹ Kall lösdrift innebär att djuren har tillgång till ligghall men även kan vistas utomhus.

² Rekryteringsdjur är djur som skall användas till avel.

³ Varm lösdrift innebär att djuren hålls i ligghall, men kan ej vistas utomhus under de kalla årstiderna.

skrapad gång med tillgång till liggbås. Viss köttdjursuppfödning förekommer även av de tjurkalvar som produceras.

Användning av bekämpningsmedel vid växtodlingen förekom på tre verksamheter. De flesta använder konstgödsel men många odlar ”ekologiskt” utan att vara med i KRAV. Ett objekt bedriver sin djurhållning enligt KRAV:s regler.

Tabell 5, anmärkningar vid mjölkproduktion 2002

Anmärkning	Antal objekt
avvikelser från måttbestämmelserna	7
djuren var ej tillfredställande rena	5
bristfällig klövvård	5
bristfällig gödselhantering	2
bristfällig ligghall	2
bristfällig hantering av olja och kemikalier	2
kalv hölls uppbunden	1
inredning fanns som kan skada djuren	1
hornspetsen hade vuxit mycket nära huvudet på djuret	1
för hög ammoniakhalt	1
bristfälliga anteckningar vid spridning av bekämpningsmedel	1
kalvnings/behandlingsbox användes för att inhysa ungdjur	1

På en verksamhet ledde anmärkningarna till beslut om förbud att hålla djur utomhus tills det fanns tillgång till ligghall som ger djuren skydd mot väder och vind och en torr och ren liggplats. Ett föreläggande beslutas även för samma verksamhet om att inkomma med en redovisning över hur gödselhanteringen sker och kommer att ske framöver på fastigheten.

På en verksamhet konstaterades vid uppföljande inspektion att inga åtgärder vidtagits över de anmärkningar som påtalats. Ett beslut fattades därför om föreläggande med vite på 5000 kronor att kalvar under sex månader inte hålls bundna. Samma verksamhet förbjöds med vite på 10000 kronor att hålla nötkreatur över 400 kg i de kortbåsar i ladugården som har en foderbordskant på över 0,2 meter över båsfallsytan.

En verksamhet förelades att inkomma med redovisning över hur betesdriften sker på fastigheten.

Köttdjursproduktion 2001

Inspektion har skett på 14 objekt varav 8 hade inga anmärkningar och 6 hade anmärkningar. Tre objekt hade slutat med djurhållande verksamhet samt två hade inga djur för tillfället. På 7 objekt bedrevs djurhållningen i kall lösdrift och 4 objekt i uppbundet system. Några av objekten hade nötkreatur både i kall lösdrift och inomhus i ladugård. De flesta av köttdjuren var av de traditionella mjölkraserna.

Endast en djurhållare uppgav att han använder bekämpningsmedel vid växtodlingen. De flesta använder konstgödsel, men många odlar ”ekologiskt” utan att vara med i KRAV.

Tabell 6, anmärkningar vid köttdjursproduktion 2001

Anmärkning	Antal objekt
djuren var ej tillfredställande rena	3
kalvar hölls uppbundna	2
bristfällig klövvård	2
avvikelser från måttbestämmelserna	1
inredning som kunde skada djuren	1
djur utsattes för drag ifrån bristfällig dörr	1
för hög uppmätt ammoniakhalt	1
bristfälligt med strö på båspall	1
magra djur	1
djuren saknade torr och ren liggplats	1
foder var fruset	1
bristande vattentillförsel	1

På ett objekt uppmärksammades allvarliga brister vilket ledde till att länsveterinären kontaktades och ett omhändertagande gjordes av några av djuren som då avlivades. Miljönämnden förelade även djurhållaren att tillse att djuren hade tillgång till torr och ren liggplats, att ströbädden hålls torr samt att vattenkar rengörs regelbundet. Djurhållaren upphörde med sin verksamhet under 2001.

Köttdjursproduktion 2002

Totalt skedde inspektion på 14 objekt varav 6 var utan anmärkning och 8 hade anmärkningar. Fem objekt hade slutat med sin djurhållning. Drygt hälften av objekten håller kött djuren i kall lösdrift, resterande håller djuren uppbundna i före detta mjölk Kobås i ladugården. De flesta av kött djuren är av de traditionella mjölkkraserna, men kött djur av raserna Highland cattle, Hereford, Charolais och Simmental kunde även konstateras vid inspektionerna. De flesta använder konstgödsel men många odlar ”ekologiskt” utan att vara med i KRAV.

Tabell 7, anmärkningar vid köttdjursproduktion 2002

Anmärkning	Antal objekt
bristfällig klövvård	4
djuren var ej tillfredställande rena	4
avvikelser från måttbestämmelserna	3
bristfällig gödselhantering	2
kalvar hölls uppbundna	1
bristfällig avfalls- och kadaverhantering	1

På ett objekt ledde anmärkning på gödselhanteringen till ett föreläggande om att inkomma med en redovisning över hur gödselhanteringen sker och kommer att ske framöver på fastigheten.

På ett objekt uppmärksammades bristfällig avfalls- och kadaverhantering. Vid ett skogsområde påträffades fyra döda kalvar utan märkning samt ett ungdjur med märkning kvar. Två får påträffades även med märkena kvar. Utifrån märkningen kunde miljökontoret se vem djurägaren var. Slaktavfall påträffades även från får och nötkreatur såsom skinn, klövar och huvuden samt äldre rester av ben från djur. Ärendet överlämnades till åklagare för utredning av misstanke om brott mot lagen om provtagning på djur och miljöbalken.

Äggproduktion 2001-2002

Två objekt inspekterades under 2001. En bedriver yrkesmässig verksamhet med 7500 burhöns, den andra bedriver äggproduktion i mindre skala med 200 frigående höns. De anmärkningar som uppmärksammades i besättning med frigående höns var att tillräckligt med sittpinnar saknades, ej tillräckligt med värpreden, sittpinnar var placerade över foder, ströbädd var fuktig.

Yrkesmässig äggproduktion med burhöns upphörde under 2002 med anledning av att deras dispenser från Jordbruksverket gick ut.

Vid uppföljande inspektioner 2002 på objektet med frigående höns har bristerna som uppmärksammat 2001 kvarstått. Ett föreläggande meddelades om att bristerna skulle åtgärdas. Inga åtgärder vidtogs så förslag till beslut har skickats för kommunicering på tre förelägganden med vite á 2000 kronor att tillse att hönorna hålls tillfredställande rena, att sittpinnar inte finns över foder och vatten samt att ströbäddar hålls torra. Beslut fattas under 2003.

Svinproduktion 2001-2002

Luleå kommun har en anläggning som bedriver svinproduktion. Då verksamheten är omfattande delas tillsynen upp på djurskydd och miljöskydd. Under 2001 meddelades ett nytt tillstånd för verksamheten av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation. Vid växtodlingen används bekämpningsmedel.

Anmärkningar som konstaterades var för hög ammoniakhalt och luftfuktighet i vissa avdelningar, trasiga båsavskiljare samt fodertråg, för hög bullernivå, reservdörr var ej ordentligt stängd, tillgång till vattennippel fanns endast på låg höjd samt överbeläggning förekom i några boxar.

Vid inspektion 2002 uppmärksammades samma brister, en del på annan avdelning. Miljökontoret har begärt att få in redovisning om när dessa brister kan åtgärdas.

Fårhållning 2001-2002

Revidering av projektplan har skett på grund av tidsbrist och endast två inspektioner har utförts på de verksamheter som bedriver fårhållning under 2001. Ett objekt var utan anmärkning. På det andra objektet uppmärksammades brister vilket resulterade i ett föreläggande från miljönämnden om att tackorna skulle klippas samt klövarna verkas. Djurhållaren upphörde under 2001 med sin verksamhet.

Under år 2002 skedde tillsyn på 8 objekt varav fem var utan anmärkning, 3 med anmärkning samt 2 objekt som slutat med djurhållning. De flesta bedriver fårhållning i liten skala med ca 10-40 tackor. En djurhållare bedriver större verksamhet med 170 tackor.

Tabell 8, anmärkningar vid fårhållning 2002

Anmärkning	Antal objekt
föremål fanns i hage som kunde skada djuren	1
djuren saknade ligghall	1
bristfällig klövvård	1

DISKUSSION

Vid tillsynen 2001 gick mer tid än planerat åt till förberedande arbete såsom att ta fram listor över vilka djurhållare som skulle inspekteras, genomgång av CDB-registret samt utförandet av checklistor. En erfarenhet som gjordes 2001 var att de olika projekten kan med fördel planeras över en längre tid än avsett, med anledningen att man kan kombinera arbetet med sådant som berör sitt ämnesområde. Detta beaktades vid projektplaneringen 2002. Att tillsynen inte hunnit ske på riktigt alla objekt som planerat beror till stor del på ökad arbetsbelastning då personal slutat både under 2001 och 2002. Kvarvarande objekt kommer att få tillsyn år 2003.

Vissa svårigheter uppstår främst vid inspektion av de djurhållare som hyser ett mindre antal djur, då dessa ofta bedriver djurhållningen på sidan om och har ett annat arbete under dagtid. Problem uppstår att få tag på djurhållaren och att boka tid med denne.

Allmänt förekommande anmärkningar varierar på de olika djurhållningsformerna och vilka djurslag man håller. De flesta anmärkningar på hästhållning avser inredning, föremål eller material som hästen kan skada sig på samt avvikelser från måttbestämmelserna.

Avvikelse från gällande måttbestämmelser vid hållning av nötkreatur har främst avsett båspallens längd och bredd eller foderbordets höjd. Det är viktigt att ett uppbundet nötkreatur har tillräckligt med utrymme så att djuret kan utföra ligg- och resningsrörelser på ett naturligt sätt. Avvikelse har även gällt att för många djur inhysts i utrymmena. Detta beror till stor del på att djurägaren har haft en bristande planering av sin verksamhet.

Anmärkning gällande att djur inte är tillfredsställande rena förekommer inte inom hästhållningen där man borstar djuren regelbundet, jämfört med nötkreaturshållningen där denna brist förekommer ofta. Enligt gällande

föreskrifter⁴ skall djur hållas tillfredställande rena och allt större krav ställs på att hålla djuren rena. Djurskydd, konsumentintressen och smittsamma bakterier som EHEC är några av anledningarna. Smutsiga djur innebär merarbete, ökad risk för försämrad juverhälsa med bland annat sämre mjölkvalité som följd, nedsatt värmeisolerande förmåga i pälsen samt hudirritation av så kallad gödselpansar. Smutsiga djur innebär även en livsmedelshygienisk risk vilket leder till prisavdrag vid slakt av djuret. I köttdjursbesättningar där djuren står uppbundna på före detta mjölkkobås är smutsiga nötkreatur allmänt förekommande.

Bristande klövvård på nötkreatur är också en förekommande brist som uppmärksammas. Enligt gällande föreskrifter⁵ skall djurens klövar inspekteras regelbundet och verkas vid behov. Långa klövar ger ökade produktionskostnader då djuret inte mår riktigt bra med sämre tillväxt och minskade mjölmängder som följd. Det borde därför vara viktigt för djurhållaren att undvika att djuren får för långa klövar.

Enligt gällande föreskrifter⁶ får kalvar inte hållas bundna. Denna brist förekommer främst i mindre nötkreatursbesättningar. Att hålla kalvar bundna ger en inskränkning på deras rörelsemönster och att de inte kan bete sig naturligt.

För att komma tillrätta med problemen har vissa av bristerna lett till förelägganden och förbud, med eller utan vite. Delegationsordningen förändrades år 2002 vilket har inneburit en förbättring för djur- och miljöskyddet då snabbare beslut kan tas för att komma tillrätta med brister som uppmärksammas. Enligt nuvarande delegationsordning har ämnesområdesansvarig djurskydd delegation på att fatta beslut om föreläggande och förbud utan vite och miljöchefen delegation att fatta beslut om förelägganden eller förbud med vite upp till 10 000 kronor. Inga av de förelägganden eller förbud som meddelades under 2002 har blivit överklagade av djurägaren.

SLUTSATS

Sammantaget kan det konstateras att djurskyddet och miljöskyddet inom lantbruket är godtagbart inom Luleå kommun och att de flesta av lantbruken har välskötta djur och god ordning på sin verksamhet.

Några av lantbruken har ändrat inriktning från mjölkproduktion till köttdjursproduktion och några hade slutat med djurhållning. De flesta av lantbruken använder inga bekämpningsmedel. Många odlar ekologiskt men är inte med i KRAV. Många av de anmärkningar som uppmärksammas är av sådan art att de kan åtgärdas på en kort tid. Det är ett fåtal objekt där allvarligare brister konstaterats som lett till föreläggande, förbud och åtalsanmälan.

⁴ 1 kap 3 § Statens jordbruksverks föreskrifter (1993:129) om djurhållning inom lantbruket

⁵ 2 kap 17 § Statens jordbruksverks föreskrifter (1993:129) om djurhållning inom lantbruket

⁶ 2 kap 16 § Statens jordbruksverks föreskrifter (1993:129) om djurhållning inom lantbruket

Datum:	Fastighetsbeteckning:
Namn:	Telefonnummer:
Adress:	Närvarande:

Allmänt om verksamheten

Typ av verksamhet (ex. tävling, hobby, ridskola):	
Antal hästar, ras, storlek:	
Andra djur:	Finns djur på annat ställe:
Stallet byggt år:	Är stallet förprovat:
Har ombyggnationer / förändringar skett:	
Boxar, spiltor. Antal och storlek:	

Djurvård

UA ANM KOMMENTAR

	UA	ANM	KOMMENTAR
Hull:	☐	☐	
Utfodring antal ggr/dag:	☐	☐	
Hovvård, verkning intervall i veckor:	☐	☐	
Hovslagare som anlitas:	☐	☐	
Avmaskning antal ggr/år:	☐	☐	
Raspning av tänder:	☐	☐	
Foderstat för varje häst:	☐	☐	
Löpande grimskrift vid uppbindning i spilta el box:	☐	☐	

Utrymmen, inredning m.m. UA ANM KOMMENTAR

Boxar:	☐	☐	
Spiltor:	☐	☐	
Avskiljningsanordning mellan boxar, spiltor:	☐	☐	
Gångar, inredning, golv, vägg, tak:	☐	☐	
Fönster, belysning:	☐	☐	
Foder, vatten:	☐	☐	
Stallklimat:	☐	☐	
Fölningsbox vid fölning:	☐	☐	
Utrymme för särskild vård i stall med bundna el grupp-hållna djur: 1 box/10 hästplats	☐	☐	

Lösdrift utomhus UA ANM KOMMENTAR

Förprovad ligghall:	☐ Ja ☐ Nej		
Tillgång till dragfri ligghall:	☐	☐	
Torr och ren liggplats:	☐	☐	
Ströbädd, utgödsling:	☐	☐	
Rastgård el hård belastad yta vara hårdjord el dränerad:	☐	☐	

Utrymmen / hagar UA ANM KOMMENTAR

Foderförvaring:	☐	☐	
Förvaring av hästens utrustning:	☐	☐	
Strötyp, förvaring:	☐	☐	
Tillgång till daglig utevistelse hela året:	☐	☐	
Hagar, stängsel:	☐	☐	

Miljöskydd UA ANM KOMMENTAR

Lagring av stallgödsel:	☐	☐	
Spridningsareal: (> 10 de, högst 3 hästar / ha)	☐	☐	
Gödselkontrakt mellan hästägare och jordbrukare:	☐	☐	
Mockning av hagar:	☐	☐	
Hantering av farligt avfall:	☐	☐	

Datum:	Fastighetsbeteckning:
Namn:	Telefonnummer:
Adress:	Närvarande:
Egentillsyn genom miljöhousesyn eller annat likvärdigt:	
Ansluten till kontrollform ex. djurhälsovård, annan dokumentation (stalljournal):	

Allmänt om verksamheten

Tackor:	Lamm:	Baggar:	Getter	Killingar:	Bockar:
Övrigt:		Finns djur på annat ställe:			
I vilken form bedrivs djurhållningen (ex. kall eller varm lösdrift, spaltgolv eller ströbäddt):					
Foderförvaring:					

Djurvård

UA ANM KOMMENTAR

Tillsyn:	☐	☐	
Hull:	☐	☐	
Renhet:	☐	☐	
Klövverkning ggr/år.....	☐	☐	
Klippning ggr/år	☐	☐	
Särskilt utrymme för sjuka djur (uppvärmningsbar vid utedrift):	☐	☐	
Får skall hållas i lösdrift (bagge på sommaren?):	☐	☐	
Finns särskilt utrymme för lamning:	☐	☐	
Hur länge går tacka och lamm tillsammans:			
Hur många lamm brukar tackorna få:			
Tillgång till utevistelse under vintern:	☐ Ja	☐ Nej	
Rastgård el hård belastad yta vara hårdgjord el dränerad:	☐	☐	
Var och när skickas djuren på slakt:			
Hur sker kadaverhantering:	☐	☐	
	☐	☐	
	☐	☐	

Djurstall
UA ANM KOMMENTAR

Golv, väggar, tak, renhållning:	☐	☐	
Fönster, belysning, dagsljus:	☐	☐	
Vatten:	☐	☐	
Stallklimat, buller:	☐	☐	
Tillgång till dragfri ligghall:	☐	☐	
Torr och ren liggplats:	☐	☐	
Ströbädd, utgödsling:	☐	☐	
Spaltgolv (mått):			
Ströbädd (mått):			
Utrymme vid foderhäck (mått):			

Miljöskydd
UA ANM KOMMENTAR

Hur sker gödselhantering:	☐	☐	
Spridningsareal:	☐	☐	
Hantering av farligt avfall (anmälan, journal, förvaring):	☐	☐	
Cistern >1m ³ besiktning av ackrediterad: (senast 1/7 2004)	☐	☐	
Placering av cistern:	☐	☐	
Förekommer användning av bekämpningsmedel:	☐ Ja ☐ Nej		

FÅR- Golvutrymme /djur exklusive foderhäck				FÅR- Utrymme vid foderhäck				
	Högsta vikt, kg	Spaltgolv, kvm	Ströbädd, kvm	Allmänna råd: En lammingsbox bör vara minst 1,5 x 1,5 m. En lammkammare bör vara minst 0,2 kvm per lamm. Utrymmet i en ligghall för utgångsdjur bör vara minst 70 procent av utrymmet i ströbäddsbox.		Häck typ	Häcklängd/djur, samt.utfodring	Fri utfodring, m
Lamm	15	0,25	0,25		Tacka	Rak	0,35	0,17
Lamm	30	0,5	0,5		Tacka	Cirkulär	0,20	
Lamm	> 30	0,75	0,75		Dräktig tacka	Rak	0,45	
Vuxet djur	55	0,8	1,0		Lamm > 25 kg	Rak	0,35	0,17
Vuxet djur	65	0,9	1,2		Lamm > 25 kg	Cirkulär	0,20	
Vuxet djur	> 65	1,0	1,4		Minidjup bakom foderhäck 2,0 m. Gödseldrainerande spaltgolv • Stavbredd: 80 mm • Största spalt: 25 mm Vattenförsörjning • 1 vattenkopp per 15 tackor av mjölkras. • 1 vattenkopp per 30 tackor av övriga raser. • 1 vattenkopp per 30 vinterlamm.			
Dräktig tacka	55	1,1	1,3					
Dräktig tacka	65	1,2	1,5					
Dräktigtacka	> 65	1,3	1,7					

GETTER	Spaltgolv, kvm	Ströbädd, kvm	Allmänna råd: • En killningsbox bör vara minst 1,0 x 1,2 m. • Utrymmet i en rastgård bör vara minst 3 kvm per get. • Båspallens längd bör vara minst 1,0 m. • Båspallens högsta höjd över golvet bör vara 0,55m.	Utrymme vid foderhäck		Spaltgolv • Stavbredd: 80 mm • Största spalt: 25 mm Vattenförsörjning • 1 vattenkopp per 15 getter.
Nyfödd killing	0,25	0,25		• Lösdrift: 0,35 m/djur	• Bundna djur: 0,45 m/djur	
Rekryteringsdjur	0,50	0,50				
Vuxet djur	1,00	1,20				

Datum:	Fastighetsbeteckning:
Namn:	Telefonnummer:
Adress:	Närvarande:
Egentillsyn genom miljöhousesyn eller annat likvärdigt:	
Ansluten till kontrollform ex. djurhälsovård, annan dokumentation (stalljournal):	

Allmänt om verksamheten

Mjölkkor:	Di/amkor:	Kalvar < 6 mån:	Kvigor:	Tjurar/stutar:
Övrigt:		Finns djur på annat ställe:		
I vilken form bedrivs djurhållningen (ex. köttdjursuppfödning, mjölkproduktion, kall eller varm lösdrift, uppbundet):				
Foderförvaring:				

Djurvård

UA ANM KOMMENTAR

Hull:	☐	☐	
Renhet:	☐	☐	
Klövverkning ggr/år.....	☐	☐	
Avhorning:	☐	☐	
Tillsyn:	☐	☐	
Särskilt utrymme där sjuka djur tas omhand:	☐	☐	
Kalvningsbox: (ej vid < 18 kor el förprovning uppbundna före 1994)	☐	☐	
Finns godtagbar plan vid elavbrott:	☐	☐	

Kalvvård

UA ANM KOMMENTAR

Kalv >2 v ska ha fri tillgång på grovfoder:	☐	☐	
Utfodring minst 2 ggr/dag:	☐	☐	
Kalvar får ej hållas bundna:	☐	☐	
Kalvar skall kunna inhysas individuellt:	☐	☐	
Kalv (>8v) ska ej hållas i ensambox: (gäller 2004)	☐	☐	
Kalvgömma ska finnas i stall med am/dikor: (0,6 ² /kalv)	☐	☐	

Uppbundna nötkreatur **UA** **ANM** **KOMMENTAR**

Golv, väggar, tak, renhållning:	☐	☐	
Fönster, belysning, dagsljus:	☐	☐	
Vatten:	☐	☐	
Stallklimat, buller:	☐	☐	
Båsavskiljare bör finnas mellan varannan ko:	☐	☐	
Uppbindning:	☐	☐	
Båspallens längd och bredd:	☐	☐	
Foderbordkantens höjd: (minst 0,1 m, högst 0,2 m över båsfall)	☐	☐	

Lösdrift **UA** **ANM** **KOMMENTAR**

Förprövad ligghall:	☐ Ja ☐ Nej		
Tillgång till dragfri ligghall:	☐	☐	
Torr och ren liggplats:	☐	☐	
Golv, väggar, tak, renhållning:	☐	☐	
Fönster, belysning, dagsljus:	☐	☐	
Foder:	☐	☐	
Stallklimat, buller:	☐	☐	
Ströbädd, utgödsling:	☐	☐	
Belägningsgrad ströbädd (mjölkkor 6m ² /djur):	☐	☐	
Vatten: (1 vattenkopp / 10 mjölkande el 25 övriga nöt)	☐	☐	
Kor/krafftoderstation:(högmjolk 20 kor, blandgrupp 25, sin 35 kor)	☐	☐	
Rastgård el hård belastad yta vara hårdgjord el dränerad:	☐	☐	
Uppvärmningsbar sjukbox vid utedrift:	☐	☐	
En kalvning/behandlingsbox per 30 kor:	☐	☐	

Övrigt **UA** **ANM** **KOMMENTAR**

Nöt >6 mån (ej tjurar) skall på bete minst 2 mån:	☐	☐	
Betesareal (7kor/ha):.....	☐	☐	
Hur sker kadaverhantering:	☐	☐	
Mjölkrumsavlopp/kasserad mjölk:			

Farligt avfall**UA ANM KOMMENTAR**

Tas farligt avfall hand av företag med tillstånd (MS-avgift):	☐	☐	
Anmälan vid egen transport (bla. < 2 fat spillolja MS-avgift):	☐	☐	
Hur sker egen transport av FA och övrigt avfall:			
Transportdokument:	☐	☐	
Journal över typ och mängd farligt avfall:	☐	☐	
Förvaring av farligt avfall, hantering vid oljebyten:	☐	☐	

Bekämpningsmedel**UA ANM KOMMENTAR**

Förekommer användning av bekämpningsmedel:	☐ Ja ☐ Nej	
Förvaring, påfyllning:	☐	☐
Journalföring, underhåll och kalibrering:	☐	☐
Skyddsavstånd vid spridning:	☐	☐

Gödselhantering

Är behållare/platta tät:				
Lagringskapacitet:	Fastgödsel	Flytgödsel	Urin	Ströbädd
Gödselplatta:				
Gödselbehållare:				
Urinbrunn:				
Lagring på annat sätt:				
Spridningsareal:	Egen mark:		Arrende:	
Erforderlig spridningsareal: (vid mer än 10 de)	Djurslag	Djur / ha	Djurslag	Djur / ha
	Kor för mjölkproduktion	1,6	Kalvar under 1 år	5,8
	Kor för köttproduktion	2,3	Kvigor, tjurar, stutar	4,6

Cisterner**UA ANM KOMMENTAR**

Sammanlagt cisterner >10 m ³ tillstånd från byggnadsnämnd:	☐	☐	
Cistern >1m ³ besiktning av ackrediterad: (senast 1/7 2004)	☐	☐	
Placering av cistern:	☐	☐	

UTRYMME I BÅS		Bundna djur, långbås Lösdrift, liggbås(2)		Bundna djur, kortbås(1) Foderliggbås, fångbås		Ålder, ca mån	1) För kortbås med begränsning framåt (s.k. mellanbås) ska avståndet mellan begränsning och båsfallens bakkant, mätt 1 m över båsfallen, vara lika med båslängden för långbås. 2) Båset ska vara 0,15 m längre om en båsavskiljare eller frontvägg hindrar djuret att föra huvudet framåt eller åt sidan när det reser sig. 3) 1,20 m för foderliggbås. 4) Kalvar får inte hållas bundna.
	Högsta vikt, kg	Längd, m	Bredd, m	Längd, m	Bredd, m		
Kalvar(4)	100	1,40	0,70	1,10	0,70	2-3	
Kalvar(4)	150	1,50	0,80	1,20	0,80	2-6	
Ungdjur	250	1,70	0,90	1,30	0,90	7-12	
Ungdjur	400	1,90	1,00	1,50	1,00	13-22	
Ungdjur	>400	2,00	1,10	1,60	1,10		
Vuxna djur	500	2,00	1,10	1,60	1,10		
Vuxna djur	650	2,20	1,20	1,70	1,20		
Vuxna djur	>650	2,30	1,30	1,80	1,30(3)		

BOX OCH I LÖSDRIFT		Ensambox		Gemensambox, lösdrift		Ålder, ca mån	1) I ströbäddssystem med gödselgång närmast foderbordet får ströbäddsarean minskas till 70 % för rekryteringsdjur och i kombinerade ligg- och utfodringshallar för utgångsdjur.	
	Högsta vikt, kg	Längd, m	Bredd, m	Spaltgolv, kvm/djur	Ströbädd(1) kvm/djur			
2004	Kalvar	60	1,20	1,00		1,50		0-1
2004	Kalvar	90	1,40	1,10		1,50		1-2
2004	Kalvar	100				1,50		2-3
2004	Kalvar	150				2,00		3-6
2004	Ungdjur	220				1,70		7-10
	Ungdjur	400				1,90		11-22
	Ungdjur	> 400				2,30		
	Dikor					4,50		
	Mjölkkor					6,00		

Kalvnings- och behandlingsutrymme: • Ensambox: 10 kvm, där den kortaste sidan är 3 m • Gruppbox för kalvning: 8 kvm/ko, där den kortaste sidan är 3 m i box för 3 kor eller färre och där den kortaste sidan är 5 m i box för fler än 3 kor

Sjukboxar för kalvar med en vikt över 90 kg ska ha en bredd som minst motsvarar mankhöjden, dock minst 1,10 m och en längd som minst motsvarar kroppslängden gånger 1,10 dock minst 1,40 m (gäller från 2004). **Kalvgömma självrek. köttprod:** 0,6 kvm per kalv

Utrymme för utgångsdjur I ligghall: 70 % av areorna för ströbädd. I kombinerad ligg- och utfodringshall gäller det som anges i tabellen "box och lösdrift". Allmänna råd: En rastgård i kombination med lösdrift och fritt val mellan inne- och utevistelse bör vara minst lika stor som det minsta måttet för inomhusutrymmen. För bundna kor bör utrymmet i rastgården vara minst 20 kvm per vuxet djur.

SPALTGOLV	Högsta vikt, kg	Stavbredd, mm	Största spalt, mm	Ålder, ca mån
Kalvar	100	75	30	0-3
Kalvar, ungdjur	400	100	35	3-22
Vuxna djur		125	40	

UTRYMME VID FODERBORD VID SAMTIDIG UTFODRING AV LÖSGÄENDE	Högsta vikt	Utfodringsplats (m)	Minsta fria öppning. till utfodringsplats	Ålder (ca mån)
Kalvar	100	0,30	0,14	2-3
Kalvar	150	0,40	0,14	2-6
Ungdjur	250	0,45	0,15	7-12
Ungdjur	400	0,50	0,15	13-22
Ungdjur	>400	0,60	0,17	
Vuxna djur	500	0,60	0,17	
Vuxna djur	650	0,70	0,20	
Vuxna djur	>650	0,75	0,22	

GÅNGAR I LÖSDRIFTSSTALLAR	Vuxna djur		Ungdjur	
	25djur/grupp, m	> 25 djur/grupp, m	250 kg m	>250kg m
Gång mellan liggbåsråd och vägg	1,80	2,00	1,40	1,80
Gång mellan två liggbåsrader	2,00	2,20	1,50	1,90
Gång mellan liggbåsråd el. djurströbädd och foderbord	2,80	3,00	2,10	2,50
Tvärgång genom liggbåsråd	0,90(1) eller 1,60	1,60		
Drivningsgång om djuren ska gå i bredd	1,60	1,80		
Drivningsgång om djuren inte ska gå i bredd	0,90(1)	0,90(1)	0,60-0,70(1)	0,70-0,80(1)

1) Utgör såväl högsta som minsta mått.